

Linnade ja valdade päeva avanud president Toomas Hendrik Ilves keskendus üleile Riigikogusse jõudnud haldusreformi kavale, meenutades, et on oma üheksa ametiaasta jooksul pidanud seda tegemata reformi meie saamatuse üheks musternäiteks.

"Ma pole kahelnud, et riigi- ja kohaliku omavalitsuse reform on möödapääsmatu. Eesti rahvastik vananeb ja kahaneb, ootus elujärje paranemisele kasvab, linnastumine on paljude jaoks lõplik," tõdes riigipea.

Ta kutsus kõiki otsustajaid ja väitlejaid pöörama haldusreformi puhul tähelepanu põhiküsimusele: "Kas ja kuidas loob kavandatav reform eeldused, et inimeste elu ühes või teises omavalitsuses läheb lõpuks paremaks? Kõik muud eesmärgid tulgu pärast, siis, kui põhiküsimusele on vastus selge."

President Ilves ei nõustu nendega, kes peavad reformi sihina silmas midagi muud, näiteks vaid kokkuhoidu või vaid suuremaid omavalitsusi ning nimetas lihtsustatuks küsimust, kas liites seitse vaest valda saame kokku ühe rikka?

"Küsida tuleb hoopis: kuidas teha nii, et seitsme valla ühinemisel tekiks kompetentselt juhitud, tugev ja konkurentsivõimeline omavalitsus, kes suudab oma elanikele tõepoolest toeks olla? Selline omavalitsus, kuhu inimesed jäävad ja kuhu tööandjal tasub investeerida. Kui on tööd, siis elu kestab," ütles riigipea. "Mistahes reformil või muul ümberkorraldusel on mõte vaid siis, kui selle tulemusel läheb elu Eestis edukamaks. Kui tuleb juurde turvatunnet, eelkõige just selle sõna sotsiaalses tähenduses."

Tema sõnul tuleb ausalt tunnistada, et uus halduskorraldus ei pane uutes suuremates vallakeskustes kerkima uusi teatreid, haiglaid ja spordihalle ning on paratamatu, et suuremate keskuste ja ääremaa erinevused jäävad paljuski alles.

"Kogu reformi mõte on teha nii, et elu kõikjal Eestis - igas külas - oleks võimalik ja praegusega võrreldes paremini korraldatud," rõhutas president Ilves.

Eelkõige tähendab see paindlikku transpordikorraldust, sest teekilomeetreid jääb Eestisse ka pärast haldusreformi umbes 57 000 ja neid vahemaid vallapiirid ei muuda, nagu ka seda, et õnneks jääbki elamise viis linnas ja maal erinevaks. Selles tuleb näha võimalusi, mitte traagikat.

Riigipea kutsus otsustajaid olema ettevaatavalt julged uute omavalitsuste tulubaasi kujundamisel, mis tähendab ka senistest dogmadest lahti laskmist: "Võib-olla tuleb koos haldusreformiga ümber kirjutada ka mõned maksupoliitika peatükid. Ärgem kartkem neidki ideesid."

Lisaks peaks valitsus märkama kaasaegse andmeside kättesaadavuse muret. Infotehnoloogia on küll pöördumatult muutnud paljude Eesti inimeste suhtlemist oma riigiga, asjaajamine on kiirem ja sujuvam, vigu on vähem, säästame inimesi ja nende närve, ent president Ilves rõhutas: "Samas näeme sedagi, et kiire internet pole veel kõikjale jõudnud ja lairiba ühendusele ligipääs on endiselt maal lahendamata. Nüüd tuleks majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumil pöörata nägu lõpptarbija poole ning leida toimivad lahendused niinimetatud viimase miili probleemile."

Riigipea sõnul ei teeks talle haldusreformi puhul miski rohkem rõõmu kui võimalus kuulutada veel oma ametiajal haldusreformi seadus välja.

"Meil ei ole enam väga palju aega. Vastupidi. Pidagem meeles, et järgmised kohalikud valimised toimuvad pooleteise aasta pärast, oktoobris 2017. Nii võib ehk veidi järsult, kuid samas põhjusega öelda, et haldusreform nagu seda praegu kavandatakse, on võimalik viimast korda. Nüüdse ebaõnnestumise järel oleksime seisus, kus riik kehtestab end lihtsa valemiga – üks maakond võrdub üks omavalitsus," ütles riigipea.

Vabariigi Presidendi Kantselei
avalike suhete osakond